

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือ
แนวคิดหมวกหกใบ กับวิธีการสอนแบบปกติ

A Comparison of Critical Reading Abilities of Mathayom Suksa five Students
by Using During Cooperative Learning Teaching Based on Six Hats Concept
with the Normal Teaching Method

สุรีย์ พัฒนานาวิชกุล^{1*}, จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ²

¹สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

²รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประเทศไทย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมี
วิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ระหว่างวิธีสอนแบบร่วมมือ
แนวคิดหมวกหกใบกับวิธีการสอนแบบปกติ (2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมี
วิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยวิธีสอนแบบร่วมมือ
แนวคิดหมวกหกใบ (3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการนำ
คะแนนสอบปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 มาวิเคราะห์สถิติ ANOVA โดยเลือกจาก 2 ห้องที่มี
ผลการวิเคราะห์คะแนนไม่แตกต่างกัน จากนั้นนำมาสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก เพื่อเลือกกลุ่มทดลอง
1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ซึ่งกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 ทำการสอน
ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบ และกลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/9 ทำการ
สอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้และ
แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ผลการวิจัยพบว่า (1)ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ แนวคิดหมวกหกใบสูงกว่าวิธีการสอนแบบปกติ อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบ หลังเรียนสูงกว่า
ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ; วิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบ

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 37) ดังนั้นภาษาไทยจึงเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริงในด้านการอ่าน การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตรประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 37)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุ มาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญไว้ข้อหนึ่งว่า ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษามีเป้าหมายที่ต้องการเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดเช่นกัน โดยเฉพาะความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ไว้ 4 มาตรฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนในด้านที่ 4 กำหนดว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ อภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น แก้ปัญหาและนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน. 2554 : 20) โดยผลการประเมินในมาตรฐานที่ 4 พบว่าควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ อภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นแก้ปัญหาและนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด การวิเคราะห์และประเมินค่าวรรณคดีและวรรณกรรม โดยระบุตัวชี้วัดในการฝึกทักษะเกี่ยวกับการอ่าน คือ การอ่านออกเสียง อ่านตีความ อ่านแปลความ อ่านขยายความ และอ่านอย่างมีวิจารณญาณคาดคะเนเหตุการณ์เรื่องที่อ่าน วิเคราะห์ วิจารณ์ แสดงความคิดเห็น อย่างมีวิจารณญาณโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่าน นำความรู้ ข้อคิด ไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตรประจำวันและเสนอความคิดใหม่อย่างมีเหตุผล

ซึ่งในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารได้เปิดกว้างมากขึ้น ข้อมูลข่าวสารเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็ว ผู้ส่งสารก็ต้องการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ให้กับผู้รับสาร ผู้รับสารจึงมีความจำเป็นต้องมีทักษะการอ่านที่ดี เพื่อใช้ในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะสารที่ได้รับมาอย่างมีวิจารณญาณ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงมีความสำคัญสำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะในขณะการอ่านต้องใช้สติปัญญาในใคร่ครวญวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริงข้อคิดเห็น เพื่อนำความรู้ ข้อคิดที่ได้รับมาพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ประเมินค่าสารที่ได้รับอย่างมีเหตุผล ก่อนที่จำนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ระหว่างการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ทราบถึงปัญหาของนักเรียนบางส่วน ในเรื่องการอ่านข่าวสารต่าง ๆ แล้วไม่สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะได้ว่าข่าวสารที่ได้รับนั้นเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น นำข่าวสารที่ได้รับมาปฏิบัติตาม เพิ่มเติม แสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม และส่งสารนั้นต่อ ๆ ไป ส่งผลให้เกิดปัญหากับตนเองและส่งผลกระทบต่อคนรอบข้าง องค์กรเสียหาย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากผู้เรียนขาดทักษะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เมื่อได้รับข่าวสารก็นำความรู้ไปใช้โดยมิได้วิเคราะห์ แยกแยะ ประเมินค่า ก่อนนำไปใช้ ดังนั้นผู้วิจัยต้องการพัฒนาทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบเปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบปกติ ว่าวิธีการสอนแบบใดจะสามารถเพิ่มทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้มากกว่ากัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ระหว่างวิธีสอนแบบร่วมมือ แนวคิดหมวกหกใบกับวิธีการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยวิธีสอนแบบร่วมมือ แนวคิดหมวกหกใบ
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการสอนปกติ

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบสูงกว่าวิธีการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนโยธินบูรณะ จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียน 120 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนโยธินบูรณะ จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียน 80 คน

ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน ได้มาจากการนำคะแนนสอบปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 มาวิเคราะห์สถิติ ANOVA โดยเลือกจาก 2 ห้องที่มีผลการวิเคราะห์คะแนนไม่แตกต่างกัน จากนั้นนำมาสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก เพื่อเลือกกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ซึ่งกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 ทำการสอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ แนวคิดหมวกหกใบ และกลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/9 ทำการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ จำนวนนักเรียนห้องละ 40 คน รวมทั้งหมด 80 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ วิธีสอนแบบร่วมมือ แนวคิดหมวกหกใบและวิธีสอนแบบปกติ

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนได้พัฒนาทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับก่อนการตัดสินใจนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวคิดหมวกหกใบช่วยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้

บททวนวรรณกรรม

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่า การสอนแบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการโดยให้นักเรียนร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมกิจกรรมไว้ให้ร่วมกัน จนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้และเพิ่มทักษะทางสังคม

เดอ โบโน (De Bono 2000:Preface XI) กล่าวว่า การคิดแบบหมวกหกใบจะช่วยให้เราควบคุมความคิดได้ดีขึ้น ได้ให้ความหมายของหมวกหกใบดังนี้ 1. หมวกสีขาว หมายถึง ความเป็นจริง ข้อเท็จจริง 2. หมวกสีแดง หมายถึง อารมณ์ ความรู้สึก 3. หมวกสีดำ หมายถึง ความมืดมน การปฏิเสธ และทัศนคติในแง่ลบ 4. หมวกสีเหลือง หมายถึง การสร้างสรรค์ จุดเด่น ข้อดี 5. หมวกสีเขียว หมายถึง การแสดงความคิดใหม่ ๆ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 6. หมวกสีฟ้า หมายถึง ความเยือกเย็น การคิดทบทวน เป็นตัวแทนผู้นำกลุ่ม และ เอ็ดเวิร์ค เดอ โบโน (Edward De Bono 1992:18-19) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดแบบหมวกหกใบไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ชี้นำ (Lead-in) 2. การอธิบาย หรือชี้แจงรายละเอียด (Explanations) 3. การสาธิต (Demonstration) 4. การปฏิบัติ (Practice) 5. การหารายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration) 6. ข้อสรุป (Conclusion) การคิดแบบหมวกหกใบเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้สามารถคิดได้อย่างรอบด้าน และยังสามารถใช้ความคิดร่วมกันระหว่างคนหลายคนโดยใช้สีของหมวกแทนประเภทการคิดที่แตกต่างกันโดยสามารถจัดลำดับการระดมความคิดให้มีอิสรภาพที่จะคิดได้อย่างเต็มที่

สนิท ตั้งทวี (2523:123) ให้ความหมายว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่ต้องอาศัยสติปัญญาของผู้อ่าน พิจารณาสິงที่อ่านเพื่อให้เข้าใจเรื่อง และสามารถอธิบายและขยายความเรื่องที่อ่านได้

ประเทิน มหาจันทร์ (2530:173) ให้ความหมาย การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สรุปได้ว่าเป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินเรื่องที่อ่านและสามารถทราบถึงแนวความคิดของผู้เขียน

สรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ผู้อ่านมีความสามารถ จับใจความสำคัญ ตีความ ใช้สติปัญญาค้นหาเหตุผลและนำความรู้ตลอดจนประสบการณ์วิเคราะห์ที่ไตร่ตรอง แยกแยะ จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปสู่ประเมินสิ่งที่อ่าน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์(2544) แบ่งลำดับขั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 6 ขั้น คือ 1. ขั้นรู้-จำ หมายความว่ารู้ความหมายของคำยาก 2. ขั้นความเข้าใจ สามารถเล่าเรื่องและสรุปเรื่องได้ 3. ขั้นการนำไปใช้ นำประโยชน์ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหาชีวิตได้ 4. ขั้นวิเคราะห์ สามารถแยกองค์ประกอบย่อยของเรื่องได้ 5. ขั้นสังเคราะห์ นำเรื่องที่อ่านไปเปรียบเทียบกับสถานการณ์อื่น ๆ 6. ขั้นประเมินค่า พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

สรุปได้ว่า ลำดับขั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย การจำความหมายของคำได้ วิเคราะห์จุดมุ่งหมาย จับความคิดที่สำคัญของผู้เขียน แยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น วินิจฉัย ประเมินค่าของเรื่องที่อ่านได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิริยา วิริยารัมภะ (2549) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ และวิธีสอนแบบปกติกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเลนวิทยา จำนวน 84 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม นักเรียนกลุ่มละ 42 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้เทคนิคแบบหมวกหกใบ กับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

มารศรี เมืองโคตร (2554) วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดและการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการคิดแบบหมวกหกใบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคำชะอีวิทยาคาร จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ 22 จำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเฉลี่ยร้อยละ 71.62 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 77.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

สมันตา วีรกุล (2547) วิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางเลนวิทยา จังหวัดนครปฐม จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ และกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบมีผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ randomized control group Pretest Posttest design เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบ กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ แนวคิดหมวกหกใบ ชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการเรียนของผู้เรียน พร้อมทั้งวิธีการประเมินผลการเรียนรู้
2. ทดสอบนักเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน (Pretest) ทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3. ดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นกลุ่มละ 3 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ให้นักเรียน ทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน (posttest) จำนวน 30 ข้อ เป็น ข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบ กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนปกติ ใช้สถิติทดสอบ T-Test แบบ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample)

2. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบ ใช้สถิติทดสอบ T-Test แบบ 2 กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

3. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนปกติ ใช้สถิติ T-Test แบบ 2 กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบกับกลุ่มที่ใช้วิธีการสอนปกติ พบว่า

1. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบสูงกว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 1)

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ แนวคิดหมวกหกใบกับวิธีการสอบแบบปกติ

การทดสอบ	N	($\bar{x}$)	(S.D.)	t	sig
วิธีการสอนแบบร่วมมือ	40	22.32	1.36		
แนวคิดหมวกหกใบ				18.37	.000*
วิธีการสอบแบบปกติ	40	17.02	1.20		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม พบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 2)

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบ ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดลอง	N	($\bar{x}$)	(S.D.)	t	sig
ก่อนเรียน	40	14.30	0.99		
หลังเรียน	40	22.32	1.36	28.58	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง)

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ ก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มควบคุม	<i>N</i>	($\bar{x}$)	(<i>S.D.</i>)	<i>t</i>	<i>sig</i>
ก่อนเรียน	40	12.35	1.18		
หลังเรียน	40	17.02	1.20	24.94	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบสูงกว่าวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มีผู้กล่าวไว้ว่า “การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านขั้นสูงของการอ่านอย่างมีความหมาย” (Smith 1963:267) ผู้อ่านต้องมีความสามารถในการจับใจความสำคัญ ตีความ ใช้สติปัญญาคิดหาเหตุผลและนำความรู้ตลอดจนประสบการณ์วิเคราะห์ที่ไตร่ตรอง แยกแยะ จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปสู่การประเมินค่าเรื่องที่อ่าน ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ แนวคิดหมวกหกใบ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนนั้นเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน โดยผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดหมวกหกใบตามขั้นตอนการสอน 6 ขั้น ดังที่ (เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน 2000:13-15) ได้เสนอไว้ ทำให้นักเรียนจัดระเบียบความคิดของตนเอง ให้คิดครั้งละประเด็นให้เสร็จสิ้นไปไม่คิดสับสนกัน ดังที่ เดอ โบโน (2000:Preface XI) ได้กล่าวไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิริยา วิริยาธัมมะ (2549,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ กับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่า กลุ่มควบคุม

2. ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วิธีการสอน

แบบร่วมมือแนวคิดหมวกหกใบ เป็นวิธีการสอนที่แตกต่างจากวิธีการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนเคยปฏิบัติมา จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนให้ความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้จะกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดแบบต่าง ๆ โดยใช้สีของหมวกเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดแต่ละแบบ และลงมือปฏิบัติการใช้แนวคิดดังกล่าวพิจารณาเรื่องทีอ่านโดยใช้หมวกคิดทีละใบ มีขั้นตอน เป็นระบบทั้ง 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ (Lead-in) เป็นการแนะนำให้นักเรียนเห็นกระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นชี้แจงรายละเอียด (Explanation) เป็นการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน และกระบวนการเรียนรู้ด้วยแนวคิดหมวกหกใบ

ขั้นที่ 3 สาธิต (Demonstration) เป็นขั้นที่ครูแสดงการใช้คำถามที่มีความสัมพันธ์กับหมวกหกใบ แต่ละสี ยกตัวอย่างคำถามเพื่อให้นักเรียนสังเกตลักษณะคำถามและตั้งคำถามที่สัมพันธ์กับหมวกแต่ละสี

ขั้นที่ 4 ฝึกปฏิบัติ (Practice) นักเรียนฝึกการใช้หมวกแต่ละสีโดยคิดทีละใบ โดยใช้หลังจากบทอ่านที่ครูกำหนดไว้ให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกตั้งคำถาม

ขั้นที่ 5 หารายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration) ทำความเข้าใจวิธีการใช้แนวคิดหมวกหกใบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น วิเคราะห์เพิ่มเติมตามสีของหมวกที่นักเรียนไม่เข้าใจ

ขั้นที่ 6 สรุป (Conclusion) เป็นการสรุปกระบวนการใช้ คุณค่าหรือประโยชน์ที่จะนำแนวคิดหมวกหกใบไปใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา วิญญกุล (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

3. ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ รวมถึงครูดูแลเอาใจใส่ในการจัดการเรียนรู้ คอยให้คำแนะนำตอบคำถามที่นักเรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจในบทเรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ผู้สอนควรศึกษาข้อมูล ขั้นตอนการสอนเกี่ยวกับแนวคิดหมวดหกใบและการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณอย่างละเอียด และควรมีการสนทนากับผู้เรียนถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ประโยชน์ของการเรียนด้วยแนวคิดหมวดหกใบ
2. ผู้สอนควรเตรียมสื่อที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้พร้อมและเหมาะสมกับผู้เรียนควรเลือกบทอ่านที่ผู้เรียนสนใจ ทันสมัย เป็นประโยชน์กับผู้เรียน และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเรื่องที่จะอ่านเพราะจะได้เรื่องที่ชอบกับความสนใจของผู้เรียน
3. การจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรจัดด้วยบรรยากาศแบบเป็นกันเองเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ร่วมตั้งคำถาม ตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็นในขณะที่ผู้เรียนกำลังสวมหมวกสีต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวคิดแบบหมวดหกใบไปจัดการเรียนรู้ในทักษะด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น ทักษะด้านการเขียน ทักษะด้านการฟัง เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะด้านนั้น ๆ ให้สูงขึ้น
2. ควรเปรียบเทียบความสามารถระหว่างวิธีการสอนแบบร่วมมือ แนวคิดหมวดหกใบกับวิธีการสอนแบบปกติ การอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณในงานเขียนประเภทร้อยกรอง
3. ควรนำแนวคิดแบบหมวดหกใบไปจัดการเรียนรู้บูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ หรือบูรณาการกับระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *คู่มือครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- โกชัย สาริกบุตร. (2519). *การอ่านชั้นใช้วิจาร์ณญาณ*. กรุงเทพฯ:แสงรุ่งการพิมพ์.
- เดอโบโน ,เอ็ดเวิร์ด. (2546). *คิดแนวข้าง*. กรุงเทพฯ:เอ็คเซเปอร์เน็ท.
- _____. (2543). *หมวก 6 ใบ คิด 6 แบบ = Six Thinking Hats*. แปลโดย นุชรีย์ ชลคุป. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลด์ ต้มทอง.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2543). *แนวพัฒนาการอ่านเร็วคิดเป็น*. กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิตนา แชมมณี. (2540) *การคิดและการสอนเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2561). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเทิน มหาพันธ์. (2530). *การสอนอ่านเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- มารศรี เมืองโคตร. (2554). การพัฒนาความสามารถในการคิดและการอ่านภาษาไทย
 อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการคิดแบบ
 หมวกหกใบ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง, และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). *กลยุทธ์การจัดการ
 เรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21.*
 (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: เพชรเกษมพรีนติ้ง.
- วิริยา วิริยารัมภะ. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและ
 วิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2544). *การผลิตวัตกรรมการเรียนการสอน.* ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้
 ด้านระเบียบกฎหมาย
- สนิท ตั้งทวี. (2523). *ความรู้และทักษะของภาษา.* พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ:
 โอเดียนสโตร์.
- สมันตา วีรกุล. (2547). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมี
 วิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวก
 หกใบกับวิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร.